SOCIOLOGIE ROMÂNEASCĂ
DIRECTOR: D. GUSTI

DÂMBOVNICUL

O PLASĂ DIN SUDUL JUDEȚULUI ARGEȘ

CÂTEVA REZULTATE ALE UNEI
CERCETĂRI MONOGRAFICE
ÎNTREPRINSE ÎN 1939
SUB CONDUCEREA LUI

MIHAI POP ȘI A. GOLOPENTIA

1942

INSTITUTUL DE ȘTIINȚE SOCIALE AL ROMÂNIEI

EXTRAS DIN SOCIOLOGIE ROMÂNEASCĂ
ANUL IV, 7—12 (IULIE—DECEMVRIE 1942)

SOCIOLOGIE ROMÂNEASCĂ

DIRECTOR: D. GUSTI

DÂMBOVNICUL

O PLASĂ DIN SUDUL JUDEȚULUI ARGEȘ

CÂTEVA REZULTATE ALE UNEI
CERCETĂRI MONOGRAFICE
ÎNTREPRINSE ÎN 1939
SUB CONDUCEREA LUI

MIHAI POP ȘI A. GOLOPENTIA

1942

INSTITUTUL DE ȘTIINȚE SOCIALE AL ROMÂNIEI



CUPRINSUL

Clișee: *Aurel Bauh*

D Â M B O V N I C U L

O PLASĂ DIN SUDUL JUDEŢULUI ARGEŞ

I. Institutul de cercetări sociale al României a încuviinţat în 1939 organizarea cercetarii plaşii Dâmbovnic din judeţul Argeş. Plasa aceasta a fost aleasă cu gândul de a oferi material de cunoaştere a trăsăturilor specifice ale satelor Câmpiei muntene.

Aşezările subcarpatice vechi ale Vechiului Regat au fost lamurite prin cercetarile intreprinse în Gorj şi Putna. In schimb, satele de pe terasele Munteniei şi din Câmpia romana, unde bate, cum a spus, cu drept cuvânt, unul din membrii acestei cercetari, inima României moderne[1])sunt încă prea puţin cunoscute. Singură lucrarea despre Vlăsia şi Moştiştea[2]) a prof. Vintilă Mihăilescu, cercetatorul care a evidenţiat revărsarea în şes a prisosurilor de populaţie ale Subcarpaţilor Munteniei şi ale Transilvaniei, deschide calea înţelegerii lor.

Plasa Dâmbovnic, dela Sud de Piteşti, a fost aleasă, fiindcă se găseşte la mijlocul României de Sud, atât în raport cu Carpaţii şi cu Dunărea, cât şi în raport cu marginea de apus şi de răsărit a Câmpiei româneşti.

Nordul plăşii în care se mai află resturi din pădurile de stejar arătate de hărţile austriace, ruseşti şi româneşti dela 1791, 1832 şi 1856, e plin de sate vechi moşneşti, asemănătoare înainte vreme satelor dela munte; Sudul ei, care înaintează în plină câmpie, prezintă sate cu caracterele Teleormanului şi ale Romanaţilor.

Drumurile oilor ce se aduna în mănunchiu la Piteşti, venind dinspre ţinuturile Ţuţuienilor (Haţeg), ale Mărginenilor (Poiana), o brăzdează ca nervurile unui evantaiu îndreptându-se unele spre Zimnicea, altele spre Giurgiu şi Olteniţa.

Rolul de judeţ de frunte, deţinut de judeţul Argeş în politica Munteniei şi a României dinainte şi după războiul trecut, a contribuit şi el la fixarea cercetării în această plasă, în care se găseşte, la Rateşti, întâia moşie a Brătienilor şi ai cărei locuitori merg Duminecă la târg la Topoloveni.

Cercetarea aceasta a fost întreprinsă în vara 1939, în două reprize: 12 Iunie—6 Septemvrie şi 15 Septemvrie—13 Octomvrie. Pusă sub conducerea semnatarilor acestei prezentari şi ajutată cu multă înţelegere de prefectul de Argeş, d-l *colonel Cameniţă*, de pretorul plaşii Dâmbovnic, d-l *Paţak*, ca şi de toţi funcţionarii administrativi şi primarii din plasă, convocati în mai multe rânduri la consfatuiri de informare la pretura din Rociu, ca şi de inginerii agronomi, medicii, agenţii sanitari şi surorile de ocrotire, învăţătorii şi preoţii din plasă, cercetarea a îngăduit celor 21 membri ai Echipei să studieze aspectele principale ale vieţii din Dâmbovnic.

In echipa compusă din d-nele *Maura Dunare*, *Teodora Niculescu* şi *Eliza Ulmeanu*, d-şoara *Irina Sturza* şi d-nii: *Ovidiu Bârlea*, *Niculae Betea*, *Ion Burlea*, *Miron Constantinescu*, *Dumitru Corbea*, *N. M. Dunăre*, *Niculae Djamo*, *Niculae Economu*, *Emilian Grigorescu*, *Teodor Mărculescu*, *Roman E. Moldovan*, *Aurel E. Popa*, *Dumitru Repidon*, *Constantin Răileanu*, *Gheorghe Reteganul*, *Tudor Alex. Stoianovici* şi *Ion Vintilescu*, erau reprezentante prin cunoscători aproape toate disciplinele capabile să lămurească vieaţa satelor noastre. Tehnica de lucru adoptată a fost cea a cercetărilor succesive, în cursul unor şederi de 8—13 zile în co-

1) *T. Al. Stoianovici:* Unde bate inima ţării, în volumul Recensământul României din 1941 Lămurirea opiniei publice, Bucureşti, 1941

2) *Vintilă Mihăilescu:* Vlăsia şi Moştiştea (Evoluţia geografică a două regiuni din câmpia română), (Extras din Buletinul Soc. Reg. Rom. de Geografie, anul XLIII), Bucureşti, 1925 şi Aşezările omeneşti din Câmpia română la mijlocul şi la sfârşitul secolului XIX Bucureşti, 1924. Vezi şi *C. Vâlsan:* O fază în popularea ţărilor româneşti. Bul. Soc. Reg. de Geografie, 1912, şi *H. Haufe:* Die Wandlung der Volksordnung im Rumänischen Altreich, Agrarverfassung und Bevölkerungsentwicklung im 19. und 20. Iahrhundert, Stuttgart, 1939.

munele mai însemnate şi anume: la *Rociu*, *Gliganu*, *Suseni*, *Oarja* şi *Teiu* a vieţii fiecărui grup de sate şi de cătune. Imprejurările: suspendarea activităţii Institutului de cercetari sociale şi concentrările din toamna 1939, au împiedicat executarea completă a planului iniţial.

In numărul de faţă al „Sociologiei româneşti", prezentăm drept fragment din rezultatele cercetării monografice a plăşii Dâmbovnic, mai multe redactari, care arată, în cazul unora din satele cunoscute, aspectele mai izbitoare ale vieţii din această plasă, pe care o socotim reprezentativă pentru o serie de trăsaturi ale Romániei de Sud. Ele sunt precedate de aceste pagini de prezentare globală, menite să comunice datele principale, utile pentru înţelegerea întregei plăşi şi situarea rezultatelor din cercetările speciale tiparite.

II. Teritoriul cercetat constitue plasa dela capătul de Sud-Est al judeţului Argeş. Dela 1908 plasa aceasta poarta numele *Dâmbovnicului*, un afluent al Neajlovului, aproape secat în urma despăduririlor şi pe care vara îl amintesc numai eleşteele, în care sunt păstrate apele lui dela topirea zapezilor. Izvorul acestuia din urmă se gaseşte la fel, în această plasă. Marginită de Argeş la Nord-Est până aproape de Găeşti, plasa se întinde la Sud-Vest pâna la marginea moşiei satelor înşirate unul după altul, aproape fără întrerupere, dealungul Dâmbovnicului. Şoseaua Piteşti-Giurgiu, vechiu *drum al oilor*, deşi trece prin câmp, lăsând la dreapta şi la stânga aproape toate satele plaşii, reprezintă totuşi adevărata lor axă. Celelalte şosele din plasă: aceea care duce dela Piteşti pe dreapta Argeşului prin Puntea de Greci la Găeşti, ca o dublură parţială a şoselei, Piteşti-Bucureşti — şi care face parte dintr'un vechiu *drum al sarii*, ce duce dela Ocnele-Mari la Turnu şi Zimnicea — şi cele care leagă podgoria Muscelului prin Topoloveni, Teiu şi Negraşi cu Recea sau prin Gruiu-Rociu cu Costeştii, şosele ale *ţuicii*, trec prin mijlocul satelor ca nişte adevărate drumuri de negustori. Puţinele sate neaşezate pe aceste şosele se găsesc dealungul Neajlovului şi a Mozacului, afluent al Dâmbovnicului.

Calea ferată Bucureşti-Craiova, fară să străbată plasa Dâmbovnic, o cuprinde prin sectoarele Găeşti-Piteşti-Costeşti ca între laturile unui triunghiu obtus cu vârful la Piteşti. Astfel, satele plăşii Dâmbovnic, aşezate de fapt, pe două linii, dealungul văilor Neajlovului şi Dâmbovnicului, văi paralele cu calea ferată în sectoarele notate, dispun, pentru contactul cu marile centre urbane şi pentru desfacerea produselor lor, de un mijloc modern de comunicaţie. Cu capitala ţării, satele plaşii sunt legate prin şoselele care merg dealungul Neajlovului şi dealungul Dâmbovnicului la Crevedia, unde se unesc şi trec prin Bolintin la Bucureşti.

Dacă şoseaua Piteşti-Giurgiu care leagă plasa Dâmbovnic de munte şi Dunare, era vechiul drum al oilor, altadata întretaiat de drumurile sării şi ţuicii, calea ferată Bucureşti-Piteşti-Craiova, este azi pentru aceleaşi locuri, „drumul" *porumbului* şi al *grâului*, artera principală de scurgere ale marilor bogăţii agricole ale plăşii.

Legatura cu Bucureştii prin Cârtojani, Crevedia-Bolintin, nu este numai drumul pe care pleacă spre Capitala produsele mărunte ale satelor din Dâmbovnic, găinile, puii, ouăle, brânza, etc., *drumul gainarilor*, ci şi drumul pe care vin de acolo obiectele necesare stilului modern de vieaţă, ce stăpâneşte toate satele din această plasă. Tot pe acest drum al comerţului ambulant, se scurge spre Bucureşti, întreg *surplusul de mâna de lucru* a satelor din Dâmbovnic. Pe aici, cu caruţa, dar mai adeseori cu autobuse, exploatate de ţaranii din partea locului, aşezaţi în Bucureşti, dar având legături permanente cu satele regiunii, fiind deci, stăpâni pe tehnica moderna a întreprinderii dar şi cunoscători buni ai putinţelor şi nevoilor locale, pleacă spre Bucureşti toţi acei care dincolo de posibilităţile de muncă pe care le oferă satele lor, caută în vieaţa modernă a capitalei, noi resurse de câştig. Acesta este drumul cornagiilor, al vânzatorilor de ziare, al lucrătorilor dela brutarii etc., care făra sa se aşeze pentru totdeauna la Bucureşti, pleacă în fiecare an, pentru câteva luni, întorcându-se de acolo uneori, nu numai cu banii de care au nevoie pentru a face faţă vieţii de fiecare zi, ci şi cu surplusuri din care îşi pot reînoi casa, cumpăra o bucaţică de pământ sau, atunci când pleacă de tineri înjgheba o nouă gospodărie.

Aceştia aduc cu ei, pe lângă banii câştigaţi, nu numai portul, cântecele şi obiceiurile oraşului mare, ci şi o mentalitate nouă, un fel nou de a privi lumea, care are puţine trăsaturi comune cu ceea ce se crede de obiceiu de romanţioşi despre mentalitatea satului, un fel deschis, realist, direct şi dinamic de a trata lucrurile, fel de a fi în care zac mari resurse de viitor pentru neamul de oameni din aceste locuri.

Drumul oilor, al sării şi al ţuicii aparţin, ca factori sociali, unor vremi trecute; dar nici calea fe-

rată și drumul găinarilor și cornagiilor nu sunt totuși aici noutați de ultimă clipă. Ele au avut o funcțiune hotăritoare încă de când condițiile reale au fost date pentru aceasta. Tipul modern al ruralului, țăranul umblat și legat intim cu vieața modernă a țarii are in Dâmbovnic un trecut de doua și chiar trei generații. Aceasta explică de ce noul fel de vieață nu este în satele de aici hibrid, ci a pătruns complet in structura lor, dându-le un stil de vieață propriu, care ingădue să se spună, nu numai pe motivari economice ci și pe temeiuri umane, că aici in câmpie, iar nu in munți, bate inima României moderne.

Faptul că satele din plasa numită de trei decenii a Dâmbovnicului alcătuesc o unitate. centrată pe intâii 50 km. ai șoselei Pitești-Giurgiu, e demonstrat prin imprejurarea că, cu scurtă intrerupere între 1904—1908, când aceste sate au fost grupate in două plăși, una de Nord cu pretura la Stanislăvești și alta de Sud cu pretura la Mozaceni, ele au făcut parte din aceeași plasă a *Gălaşeştilor*, între 1831 și 1904, căreia i s'a dat cu prilejul succesivelor legi administrative când un contur asemănător celui al actualei plăși Dâmbovnic (1831—1860, 1887—1904), când dimensiuni indoit mai mari prin alipirea la ea a plașii de Sud-Vest a Argeșului, numită acum Costești, iar intre 1908—1939 Teleormanul de Sus și de Jos și până la 1908 Cotmeana (1860—1887 și 1904—1908).

Inlocuirea numelui de Gălășești al plașii prin Dâmbovnic cuprinde un indiciu interesant pentru istoria in ultima sută de ani a acestei părți a câmpiei românești. Gălășești este numele unui sat din nordul plașii nu departe de izvoarele Dâmbovnicului, care amintește probabil că locuitorii acestuia erau din Galeș, Mărgineni așezați intr'o poiană a pădurilor, mari incă, la acea vreme, cum arată harțile rusești dela mijlocul veacului trecut, de lângă unul din cele mai insemnate drumuri ale oilor. Desemnarea plășii prin numele acestui sat confirmă constatările cercetării publicate mai jos asupra păstoritului in Dâmbovnic, iar substituirea lui prin numele râului ce deschide regiunii drumul spre Câmpia Dunării, orientarea recentă spre agricultură.

Plasa Dâmbovnic este *compact românească*. In populația ei, Românii dețineau in 1930 procentul impresionant de 98,7%. Restul locuitorilor era compus din Țigani (1,1%) și din elementele străine ce pot fi întâlnite în Câmpia Dunării (15 Albanezi, câte 6 Evrei, Unguri și Ruteni, 2 Sârbi și câte 1 Bulgar și Grec).

Numărul satelor de pe teritoriul acestei plăși este foarte greu, dacă nu imposibil, de stabilit. Plasa Dâmbovnic oferă un bun prilej de cunoaștere al acelei *evoluții a așezarilor rurale de pe terasele Munteniei*, care e încă în plin curs. Nici urmă aici de acea *stabilitate a așezărilor rurale* din Transilvania de Sud și Est, șesul Tisei, munții Banatului, Bucovina și Basarabia, care face ca, dela deceniu la deceniu, numarul și forma satelor să nu se schimbe aproape de loc. Recensământul dela 1912 arată aici 54 sate și cătune distincte. Cu prilejul recensamântului dela 1930 n'au mai putut fi numărate decât 35 sate distincte. Din cele 19 sate și cătune constatate în plus la 1912, care se contopiseră intre timp cu alte sate învecinate, numai 11 au putut fi delimitate cu mare greutate in cadrul satelor noi in compunerea cărora intraseră. Procesul acesta a urmat, deși cu un ritm mai încet, și in ultimul deceniu. Căci la 1941, n'au mai fost găsite decât 33 sate distincte și n'au mai putut fi delimitate in cadrul satelor compuse decât tot 11 din satele individualizate la 1912 sau 1930.

Prin despăduririle, menite a spori suprafața agricolă, perdeaua despărțitoare a vechilor sate și catune a căzut, iar sporul natural al populației și-a putut așeza gospodăriile pe drumurile ce duceau dela unul la altul, legându-le cu incetul și dând naștere, în locul *cătunelor* și *satelor mici* și apropiate unele de altele, la sate compuse, din deceniu in deceniu, tot mai mari. La 1912, mărimea mijlocie a așezărilor din plasa Dâmbovnic era de 574 suflete; in 1930 satul distinct număra în mijlociu 1.015 locuitori, iar in 1940, 1.099 locuitori.

Dacă reprezentăm pe harta plășii în dreptul fiecarui sat cifra populației lui, putem intrevedea sfârșitul acestei evoluții, determinată pe deoparte de sporul populației, pe de alta de dispariția perdelelor de pădure dintre sate. In Nordul plășii, care a fost in mai mare măsură impădurit și unde se găsește majoritatea satelor plășii, se conturează de pe acum câteva *centre mari rurale*, care vor egala in curând satele mari din Sudul cu caracter de stepă al plășii. Astfel Cerșanii care și-au înglobat Predeștii și-și vor îngloba Burdeștii, sunt pe cale de a se uni într'o singură comună mare cu Susenii (care și-au înglobat Boereștii și-și vor îngloba Pădurenii și Gălășeștii), Țuțuleștii (care sunt pe cale de a-și îngloba Strâmbenii) și Şer-

Tab. I. — Evoluția populației gospodăriilor și întreprinderilor in plasa Dâmbovnic, după recensămintele din 1912, 1930 și 1941

Localitatea (1)	Gospodării 1930 (2)	Gospodării 1941 (3)	Gospodării Spor 1930—1941 % (4)	Populația statornică 1912 (5)	Populația statornică 1930 (6)	Populația statornică 1941 (7)	Spor 1912—1930 % (8)	Spor 1930 1941 % (9)	Spor 1912 1941 % (10)	Intreprinderi 1930 (11)	Intreprinderi 1941 (12)
Total Plasa Dâmbovnic	7 844	9.141	16,5	30 894	35.535	40 373	15.0	13.6	30.7	151	217
1. Bârlogu	310	376	21,3	1.218	1.465	1.626	20.3	14.0	33.5	5	4
2. Burdești (Recensate împreună la 1930)	92	59	14,1	215	255	297	4 1	16.5	21.2	1	1
2 a. Ștefănești		46		146	172	216	17.8	25.6	47.9		3
3. Buta	77	93	20,9	261	357	418	36.8	17.1	60.2	—	—
4. Catanele	38	57	50,0	155	199	278	23.4	39 7	79.4		—
5. Cateasca	65	77	18,5	249	314	344	26.1	100	38 2	4	8
6. Cerșani (Recensate împreună la 1930)	247	238	16,6	440	617	1.278	42 7	17.1	32 0	4	6
6 a. Predești				528	474						
7. Cireșu	166	185	11,4	759	651	773	13.8	18.2	1.8	3	7
8. Ciupa Mavrodolu	92	106	15,2	376	459	476	22.1	37	26 6		4
9. Ciupa Mănciulescu	87	95	9 2	328	35[illegible]	411	7.3	16 8	25.3	2	2
10. Coșeriile	54	74	37.0	235	286	319	21 7	11.5	35 7		1
11. Furduești	129	145	12 4	399	562	674	40 9	19.9	68.7	1	4
12. Galășești (Recensat în 1930 cu Chiriţești)	155	192	23.9	648	695	877	7.3	26.2	85.3	1	7
13. Geamăna	223	272	22 0	794	1.039	1 175	30.9	13.1	48.0	3	7
14. Gliganul de Jos	187	197	5 3	591	777	932	31.5	19 9	57 7	2	5
15. Gliganul de Sus	304	322	5.9	972	1.245	1 4 5	28.1	20.1	53 8	3	6
16. Gruiu (Recensat în 1930 cu Cacaleţii de Jos)	207	236	14 0	824	922	1.042	11.9	13.0	26 5	2	16
17. Lagărul	85	115	35.3	296	435	474	47.0	9.0	60.1	2	2
18. Leșile	8	105	19.3	310	437	483	41.0	10.5	55 8		
19. Mozacu	135	172	27 4	487	576	621	18 3	7.8	27 5	1	3
20. Mozăceni (Recensate la un loc în 1930)	530	191	14.7	727	837	894	15.1	6 8	23 0	14	3
20 a. Babaroaga		25[illegible]		852	1.008	1.105	18 3	9 6	29.7		4
20 b Dumbrăveni		403		1.513	1.612	1 791	6 5	11 1	18.5		3
20 c. Ziduri		99		399	427	428	70	0 1	7.3		
21. Negrași (Recensate la un loc în 1930)	333	248	14 7	861	977	1 048	13.5	7.3	21 7	11	5
21 a. Cantacuzu		134		293	466	531	59.0	13 9	81.2		—
22. Oarja (Contopite în 1930 cu Oarja)	609	227	24.1	803	860	1.023	6.9	19.0	27.4	7	4
22 a Ceaușești		201		532	561	879	6.1	55.9	65.2		8
22 b. Stanislăvești		282		1 069	1.143	1.231	6.9	7.7	15.2		16
22 c. Ștefănești		—		98	133		35.7	—	—		
23. Pătuleni	165	196	13.8	612	719	791	17 5	10 0	29.2	1	6
24. Popești	90	116	28.9	409	419	455	2 4	8 6	11 2	4	3
25 Prundu (Recensate împreună la 1930)	216	16[illegible]	23 1	524	609	627	16.2	3.0	19.7	8	17
25 a. Bănănăi		102		339	457	506	34.8	10 7	49.3		1
26 Rătești	116	116	0.0	379	474	497	25.1	4 9	31 1	2	1
27. Rociu	237	2 9	41 4	845	1.116	1.337	31 1	26 2	58.2	4	3
28. Siliștea	144	164	13 9	594	597	706	0 5	18 3	13 9	1	7
29. Slobozia (În 1930 Slobozia de Jos și de Sus)	791	Jos 479 Sus 432	15.2	3.011	3.511	4.183	16.6	22 3	35 9	11	12
30. Suseni	303	75	13.5	306	306	314	0.	2 6	2.5	18	8
30 a. Boerești		122		473	429	497	7.2	13.2	4 0		3
30 b. Strâmbeni		147		6 7	561	619	11 9	15.7	1 [illegible]		2
31. Șerbănești	272	310	14 0	1 191	1.310	1 500	10.0	14 5	26 0	10	9
32 Teiu din Deal	151	175	15.9	588	766	822	30.3	7.3	39 8	2	—
33. Teiu din Vale	363	446	22 9	1.500	1 671	1 839	11 4	10.1	22.6	12	
34. Ţigveni	112	140	25 0	515	534	645	5 5	20.8	27 5	3	6
35. Ţuțulești (În 1930 împreună cu Pădureni)	371	412	11.1	1.572	1.717	1 866	9,2	8.7	18 7	9	10

bănești (care și-a înglobat Tuțuleștii-Noi), vor alcătui nu după multă vreme o aglomerare rurală de peste 6.000 locuitori. Oarja care și-a înglobat Stănislăveștii, Ștefăneștii și Ceaușeștii, atinge 3.000 locuitori, Gruiul cu Siliștea și Cireșul 2.500 locuitori și cele două Teiuri, tot atâta. Satele mari încă de pe acum, din sudul plășii se găsesc în același proces: astfel Negrașii care și-au

înglobat Cantacuzul sunt pe cale de a se uni cu Mozacenii care şi-au înglobat Babaroaga şi Zădurile, dând naştere unei alte aglomerări de 5.500 locuitori.

Procesul acesta de înmanunchere al catunelor şi satelor, cândva pastoral-forestiere, în sate mari agricole, explică în buna parte *instalabilitatea împarţelei administrative* în plasa Dâmbovnic şi lamureşte fenomenul similar din întreaga zona de trecere între Câmpia Dunării şi munte. In Dâmbovnic acest proces este relativ înaintat. Diferitele sate ce intră în compunerea satului nou mai mare, nedeosebindu-se prea mult nici ca dimensiuni nici prin organizaţia lor economică (prăvăliile şi atelierele sunt încă puţine în aproape toate) mai fiecare dintre ele putea fi socotit centrul aglomerării noi. Guvernele care s'au succedat şi au pregatit reforme administrative au putut dar, cu destulă uşurinţă sa socotească drept reşedinţă de comună când unul, când altul dintre satele din plasă. Totuşi, numarul satelor cărora împărţirile administrative ale ultimilor zece ani nu le-a atins rangul de reşedinţă e, dela reformă la reformă, în creştere (cazul satului Lagaru, a Mozăcenilor, a Oarjei, a Rociului, al caror rol de reşedinţa de comună n'a suferit atingeri după 1912, a satelor Bârlogu, Căteasca, Gruiu, Negraşi, Prundu, Răteşti, Suseni, Şerbăneşti, Teiu, care n'au suferit degradari după 1931 şi altor câteva sate, declarate reşedinţe de comune în 1932 care n'au fost diminuate în 1939.

Satele reşedinţe mai vechi şi-au consolidat acest rol prin clădirile instituţiilor de stat ce-şi au sediul în ele şi printr'un număr de prăvălii şi de ateliere. Cele mai noi sunt lipsite încă de aceste caractere de *localitate centrala*. Indicatorul statistic al satelor şi unitaţilor administrative din România arata astfel că la 1930, dintre satele reşedinţă de azi, Susenii numărau 18, Mozăcenii 14, Teiul din Vale 12, Negraşii şi Slobozia câte 11, Şerbaneştii 10 întreprinderi comerciale şi industriale; iar Gruiu şi Răteşti numai câte 2, şi Căteasca nici o întreprindere industrială şi comercială.

Diferenţierea comercială şi meşteşugareasca chiar a satelor reşedinţă este îngreuiată de faptul că, în afară de Piteşti, o serie întreaga de *târguri* şi *locuri de bâlciu* se găsesc în nemijlocita vecinătate a plăşii Dâmbovnic, Dovada cea mai bună o dau satele de pe şoseaua din dreapta Argeşului ai căror locuitori putând ajunge cu uşurinţă, fie la *Piteşti*, fie la *Topoloveni (Tg.-Cârcinov)*, fie la *Gaeşti*, au cele mai puţine prăvălii şi ateliere. Dar şi satele din Sudul plăşii sunt dominate de Gaeşti şi de bâlciul dela *Ştefan cel Mare*, iar cele din Vest de *Recea* şi de *Costeşti*.

Toate aceste târguri, unele ajutate de poziţia lor geografică care favorizeaza crearea unor centre de schimburi, altele ridicate prin faptul că sunt noduri de cale ferată sau prin măsuri administrative prielnice, sunt locurile unde se face schimbul dintre munte şi şes.

Cele mai multe dintre ele nu sunt decât nişte târguri în înţelesul strict al cuvântului, adica nişte sate devenite centre comerciale prin bâlciurile şi târgurile saptamânale care au loc în ele.

Piteştii, singurul centru urban al regiunii, trăiesc şi ei sub semnul acestui schimb dintre munte şi şes. Târgurile dela Piteşti sunt renumite pentru vite, cherestea şi cereale. Ceea ce caracterizează însa Piteştii, este faptul că cea mai mare clădire din oraş, cladirea care domină, este moara comerciala a fraţilor Dumitrescu.

In Dâmbovnic toata lumea lucrează pământul Un procent de 92% din populaţia plaşii trăeşte de pe urma exploatarii solului; iar din cei activi chiar 95,6% muncesc în exploatarea solului. Aceasta e constatarea pe care o impune lectura tabloului II. Negustorii sunt foarte puţini, iar meseriaşii lipsesc aproape cu totul. Adunarea, valorificarea şi prelucrarea produselor se face în afara plaşii. Adunarea: la garile de pe liniile de cale ferată Gaeşti-Piteşti, Piteşti-Slatina si Costeşti-Turnu Măgurele şi la târgurile pomenite mai sus; valorificare prin prelucrare şi prin export mai ales ia Bucureşti. Piteştii şi puţinele prăvălii, întreprinderi şi ateliere din satele Dâmbovnicului satisfac numai nevoile cele mai urgente, care nu pot fi amânate până la un drum la târg. Foarte semnificativ e faptul că funcţionarii sunt mai numeroşi şi decât comercianţii şi decât meseriaşii. Afirmaţia economistului german care a spus că suntem o ţara de plugari şi de funcţionari este confirmata şi de satele din Dâmbovnic [1]).

Lectura profesiunilor individuale din tabloul III arată caracterul rudimentar al industriei şi marginirea comerţului din plasă. Zestrea de *meseriaşi* a celor 35 sate distincte ale plăşii se compune din 35 fierari şi potcovari, 23 tâmplari şi dulgheri, 23

[1]) E. Wagemann, Der neue Balkan, Altes Land und neue Wirtschaft, Hamburg, 1940.

Tab. II. Distribuţia populaţiei din plasa Dâmbovnic, judeţul Argeş, pe clase de profesiuni, după situaţia în profesie [1]) (Recensământul din 1930)

(1)	Totalul populaţiei (2)	Totalul populaţiei active (3)	Activi: situaţia în profesiune — Proprietari, patroni, liber profesionişti (4)	Activi: Salariaţi — Funcţionari (5)	Activi: Salariaţi — Lucrători (6)	Activi: Salariaţi — Servitori (7)	Membrii familiei ajutători (8)	Întreţinuţi (9)
Plasa Dâmbovnic	35.535	22.103	7.700	365	1.037	233	12.768	13.432
I. Exploatarea solului	32.836	21 124	7.491	21	752	136	12.724	11.712
II Industria de transformare, meserii	566	266	135	4	96	10	21	300
III Credit, comerţ, transport	818	265	65	35	120	22	23	553
IV Instituţii publice şi de interes public. Diverse	1.315	448	9	305	69	65	—	867
Plasa Dâmbovnic	100,0	62,2	21,7	1,0	2,9	0,7	35,9	37,8
I Exploatarea solului	*100,0*	*64,3*	*22,8*	*0,1*	*2,3*	*0,4*	*38,8*	*35,7*
II. Industria de transformare, meserii	*100,0*	*47,0*	*23,9*	*0,7*	*17,0*	*1,8*	*3,7*	*53,0*
III. Credit, comerţ, transport	*100,0*	*32,4*	*7,9*	*4,3*	*14,7*	*2,7*	*2,8*	*67,6*
IV. Instituţii publice şi de interes public. Diverse	*100,0*	*34,1*	*0,7*	*23,2*	*5,2*	*4,9*	—	*65,9*
Plasa Dâmbovnic	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*
I. Exploatarea solului	*92,4*	*95,6*	*97,3*	*5,8*	*72,5*	*58,4*	*99,6*	*87,3*
II. Industria de transformare, meserii	*1,6*	*1,2*	*1,8*	*1,1*	*9,3*	*4 3*	*0,2*	*2,2*
III. Credit, comerţ, transport	*2 3*	*1,2*	*0,8*	*9,6*	*11,6*	*9,4*	*0,2*	*4,1*
IV. Instituţii publice şi de interes public. Diverse	*3,7*	*2,0*	*0,1*	*83 6*	*6,7*	*27,9*		*6 4*

croitori şi croitorese, 11 cismari, câte 10 morari şi pieptenari (ţigani rudari), din câte 2 zidari, brutari, cojocari, frânghieri şi dintr'un macelar. Puţini dintre aceşti patroni au pe lânga ei muncitori şi ucenici. *Comercianţii* ne apar şi mai puţini dacă privim importanţa deţinută de transporturi şi în deosebi de C. F. R. în compunerea clasei profesionale comerţ, credit, transport. Gasim în cele 35 sate distincte ale plaşii, afară de cooperative, 36 bacani şi negustori de mărunţişuri şi 23 cârciumari.

In clasele profesionale, industria de transformare-meserii şi credit, comerţ, transport, gasim, pe lânga meseriaşi şi mici negustori, şi pe puţinii *muncitori* propriu zişi, ce trăesc în plasă. In raport cu posibilitaţile de lucru, ce se oferă în regiune, ei sunt lucrători într'o fabrică de texile mai mare dela Piteşti (21 persoane, mai mult fete), din 2 sate aflate în apropierea Piteştilor: Prundu şi Geamăna), sau angajaţi la C. F. R., ca mecanici fochişti, manevranţi, lucrători, hamali în depozitul de locomotive şi gara Piteşti, 117 persoane (majoritatea lor provine din aceleaşi sate din apropierea Piteştilor).

In clasa profesională *instituţii publice şi diverse*, precumpănesc în plasă, cum vedem, învăţatorii, funcţionarii administrativi, lautarii, gardienii, jandarmii şi preoţii. Magistraţii, avocaţii, inginerii şi medicii sunt înca rari. In schimb, nu lipsesc pensionarii.

Membrii familiei deţin *ca auxiliari*, cum arata tabloul II, un rol însemnat în exploatarea solului. Pe când familiile celor ce sunt în instituţii publice, comerţ-transport şi industrie-meserii pot fi întreţinuţi din munca membrului de familie activ într'una din aceste clase profesionale, în exploatarea solului conlucreaza, în mare măsură şi soţiile şi copiii, reprezentând 38,8% din totalul celor activi în exploatarea solului

Din locuitorii activi în exploatarea solului, aproape două treimi (6.681 din 9.400) sunt *agricultori pe pământ propriu* şi *moşieri*, — din celelalte categorii agricole sunt mai importante cea a *dijmaşilor* (772) şi a *zilerilor* (571). *Argaţii* şi *păzitorii de vite* (144 şi 29), *personalul domestic* (135, mai ales fete) şi *arendaşii* (30) sunt mai slab reprezentaţi. In aceasta plasa exploatarea solului înseamna agricultura şi nimic altceva; caci pentru numararea celor ce se îndeletnicesc cu creşterea vitelor şi cu paduraritul nici nu e nevoie de toate degetele de pe cele doua mâini.

[1]) Date nepublicate, obţinute dela Institutul Central de Statistică (Secţia recensămintelor generale).

Tab. III. — Distribuţia populaţiei din plasa Dâmbovnic, judeţul Argeş, pe clase de profesiuni şi profesiuni individuale, după sex [1])
(Recensământul din 1930)

Clase de profesiuni şi profesiuni individuale (1)	Total (2)	Bărbaţi (3)	Femei (4)
Total general	35.535	16.995	18.540
I. Exploatarea solului	32.836	15.540	17.296
1. Proprietari agricoli (moşieri)	7	6	1
2. Agricultori pe pământ propriu	6.674	5.213	1.461
3. Agricultori arendaşi	30	22	8
4. Agricultori dijmaşi	772	592	180
5. Proprietari şi exploatatori de maşini agricole	2	2	—
6. Grădinari (zarzavagii) patroni	1	1	
7. Agenţi de cultura tutunului	4	4	
8. Crescători de animale	5	4	1
9. Administratori, supraveghetori de moşie, agronomi	13	13	
10. Brigadieri silvici şi pădurari	3	3	
11. Agenţi veterinari	1	1	
12. Muncitori agricoli cu ziua	571	218	353
13. Argaţi (muncitori agricoli)	144	144	—
14. Păzitori de vite	29	23	6
15. Muncitori în exploatarea solului	8	5	3
16. Personal de serviciu la instituţii sau exploatări agricole	1	1	
17. Personal domestic (în exploatarea solului)	135	20	115
18. Muncitori agricoli auxiliari, membri ai familiei	12.724	3.510	9.214
19. Întreţinuţi	11 712	5.761	5 951
II. Industrie transformare meserii	566	292	274
20. Funcţionari administrativi la întreprinderi industriale	4	4	
21. Fierari, potcovari patroni	35	35	
22. Alţi meseriaşi patroni în metal	2	2	—
23. Fierari lucrători	9	9	—
24. Alţi lucrători în metal	11	11	
25. Ucenici mecanici	1	1	
26. Tâmplari, dulgheri patroni	23	23	—
27. Industria primitivă a lemnului patroni	4	3	1
28. Tâmplari, dulgheri patroni	11	11	
29. Ucenici lemnari	3	3	
30. Zidari patroni	2	2	
31. Zidari lucratori	2	2	—
32. Cărămidari lucratori	2	2	
33. Frânghieri şi plăpumari patroni	2	2	
34. Ţesători lucrători în fabrici de stofe	9		9
35. Lucrători nespecificaţi în fabrici de stofe şi pânzeturi	21	3	18
36. Cismari patroni	11	11	
37. Pieptanari patroni	10	9	1
38. Cojocari patroni	2	2	
39. Croitori, croitorese, ţesătorese patroni	23	7	16
40. Torcătoare, ţesătoare (covoare) patroni	7	—	7
41. Cismari lucrători	5	5	
42. Croitori lucrători	1	1	
43. Ucenici confecţiuni (cismari, croitori etc.)	2	2	
44. Măcelari patroni	1	1	
45. Morari patroni	10	10	—
46. Brutari patroni	2	2	
47. Lăptari producători patroni	1	—	1
48. Morari lucrători	3	3	
49. Brutari lucratori	3	3	—
50. Mecanici angajaţi la morarit	5	5	
51. Lucrători tipografi	1	1	
52. Ucenici tipografi	5	5	—
53. Alţi lucratori în întreprinderi industriale	2	2	
54. Personal de serviciu în întreprinderi	5	5	—
55. Personal domestic în întreprinderi industriale	5	2	3
56. Membrii familiei auxiliari: pieptănari	12	2	10
57. Membrii familiei auxiliari în industrie	9	5	4
58. Întreţinuţi	300	96	204
III. Credit, comerţ, transport	818	453	365
59. Funcţionari administrativi în inst. de credit, comerţ, transport	2	2	
60. Contabili şi contabili cooperatişti	6	6	
61. Băcani	17	16	1
62. Cârciumari	23	23	—
63. Negustori de diferite articole manufacturiere	13	12	1
64. Alţi negustori	6	6	
65. Funcţionari comerciali (vânzatori de prăvalie)	12	12	
66. Băieţi de prăvălie	1	1	—
67. Ingineri	2	2	
68. Funcţionari administrativi C.F.R.	11	10	1
69. Conductori de tren	5	5	
70. Cantonieri, picheri	4	2	2
71. Mecanici de locomotive	9	9	
72. Fochişti de locomotive şi ungatori de maşini	33	32	1
73. Manevranţi acari	16	16	
74. Lucrători specializaţi în metal	11	11	
75. Ucenici nespecializaţi C. F. R.	1	1	
76. Lucrători nespecializaţi şi hamali	28	28	—
77. Personal de serviciu în întreprinderi şi instituţii	6	6	
78. Şoferi de piaţă pe cont propriu	3	3	
79. Şoferi angajaţi	4	4	
80. Căruţaşi patroni	3	3	—

[1]) Date nepublicate obţinute dela Institutul Central de Statistică (Secţia recensămintelor generale).

Tab. III. — (Urmare)

Clase de profesiuni și profesiuni individuale (1)	Total (2)	Bărbați (3)	Femei (4)
81. Constructori, conductori de instalații P. T. T.	1	1	
82. Factori poștali	9	9	
83. Personal domestic (comerț, credit, transport)	16	5	11
84. Membrii familiei auxiliari în comerț, credit, transport	23	4	19
85. Intreținuți	553	224	329
IV. Instituțiuni publice și diverse	1.315	710	605
86. Funcționari publici	86	83	3
87. Magistrați, avocați, ingineri	5	5	
Învățători, profesori	122	98	24
89. Preoți	30	30	—
90 Cântăreți bisericești	17	17	—
91 Medici	4	2	2
92. Agenți sanitari, moașe	14	10	4
93 Gardieni publici, subofițeri de poliție rurală, jandarmi	36	36	—
94. Cantonieri, regii publice, administrații comunale	6	6	
95. Șoferi la instituții publice	1	1	—
96. Lăutari	48	48	—
97. Alți ucenici	3	3	—
98. Spălătorese	1	—	1
99. Personal de serviciu în instituții publice, întreprinderi publice și diverse	10	9	2
100. Personal domestic în instituții publice, întreprinderi publice și diverse	55	24	31
101. Alții și nedeclarați lucrători	10	8	1
102. Pensionari, proprietari de case și alți neactivi	71	40	31
103. Studenți și alți asistați și întreținuți	48	3	45
104 Întreținuți în instituții publice, întreprinderi publice și diverse	748	287	461

Aceste date reprezintă starea profesiunilor în plasa Dâmbovnic după recensământul din 1930. Cercetarea pe teren desvălue aspectul dinamic al problemei resurselor de trai a populației plășii. Dâmbovnicul nu este numai un rezervor de mari bogății agricole, el este și un *rezervor de oameni*. Este greu de stabilit astăzi care a fost, în ultimii cincizeci de ani, contribuția satelor din aceasta plasă la popularea Piteștilor și a celorlalte orașe din Câmpia Dunării, și mai cu seamă care a fost contribuția lor dela războiul trecut încoace, la creșterea populației Bucureștilor.

Ceea ce se poate afirma, pe baza cercetarilor facute, este doar că toate satele din plasa Dâmbovnic, au dat orașelor un număr relativ ridicat de funcționari, de toate gradele, de liber profesioniști și chiar de lucrători.

Numărul intelectualilor plecați din sat a fost în trecut mai mare în satele moșnenești din Nordul plășii. Reforma agrara a deschis și locuitorilor din satele dela Sudul plășii noi posibilitați de prosperare și a sporit numarul celor care au urmat o școală superioară.

Extensiunea acestui fenomen, fară să fie masurată exact, arată totuși că în această regiune procesul de adaptare la formele moderne de vieața este vechiu, ceea ce explică de ce s'a putut ajunge până acum sa se creieze un nou stil de vieață.

Acest proces a fost ajutat pe lângă contactul permanent cu Bucureștii, intensa circulație și modernizarea vieții economice în această regiune de mare producție agricola, care trebuia valorificată cât mai deplin, și de o serie de factori, care derivau din însăși evoluția politică a țării în ultima sută de ani.

Argeșul fiind un important *centru politic*, centrul de unde a pornit familia Bratianu, deci unul din nucleele liberalismului, și apoi unul din cele mai puternice centre țărăniste, satele din Dâmbovnic, au luat și parte în plus la frământarea politică a acestor partide. Ceea ce era progresist în aceste frământări a marcat o cută adâncă în caracterul și stilul de vieață a Dâmbovnicului.

Pentru urmarirea evoluției politice a României moderne, dincolo de luptele de idei și de manifestarile citadine, în masele rurale, cercetarea acestei fețe a structurii moderne a satelor din Dâmbovnic este de un interes deosebit și poate arunca o lumină cu totul nouă asupra unor aspecte, care chiar când n'au fost judecate sub aspectul părtinitor al unei ideologii, au fost totuși aproape totdeauna privite numai din punct de vedere teoretic.

Cifrele cuprinse în rapoartele asupra modului de folosire a hotarului satului, prezentate de comunele din plasă, Institutului Central de Statistică, arata în cât de mare măsură stă Dâmbovnicul *sub semnul agriculturii.*

Tab. IV. — Modul de folosire al pământului din plasa Dâmbovnic, pe comune, 1940

Reşedinţa comunei şi satelor componente (1)	Suprafaţa (cifre abs.) (2)	Suprafaţa totală % (3)	Total teren agricol (4)	Teren agricol: Teren arabil % (5)	Vii % (6)	Livezi % (7)	Fânețe % (8)	Pașuni % (9)	Păduri % (10)	Vatra satelor % (11)	Neutilizabil % (12)
Dâmbovnic	54.949	100.0	86.9	80.1	0.1	0.4	1.0	5.3	6.8	5.1	1.2
1. Gliganul de Sus — de Jos	4.144	100.0	96.5	86.0	—	0.1	1.4	11.0	—	3.5	—
2. Telu din Vale — din Deal	5.325	100.0	96.5	90.0	0.6	0.6	0.1	5.2	—	2.9	0.5
3. Clupa - Mânclulescu, Lagăru - Mavrodolu	3.901	100.0	94.5	85.8	0.1	0.2	1.0	7.4	2.3	1.8	1.4
4. Suseni - Boereşti, Burdeşti - Cerşani, Strâmbeni-Ştefăneşti	2.092	100.0	94.1	92.4	—	1.3	0.2	0.2	0.2	3.6	2.1
5. Furdeşti	997	100.0	93.6	84.0		1.0	0.6	8.0	4.1	2.3	—
6. Şerbăneşti	1.656	100.0	90.6	79.8	0.1	0.4	3.7	6.7	1.2	4.8	3.3
7. Oarja - Stănislăveşti, Ceauşeşti - Catanele	3.881	100.0	90.5	83.5	—	0.5	0.6	5.9	0.7	8.5	0.3
8. Bârlogu - Buta	3.132	100.0	88.7	82.8	—	—	0.5	5.4	7.1	3.2	1.0
9. Rateşti - Tigveni, Pătuleni	2.400	100.0	88.6	79.6	—	0.3	8.7	—	10.0	1.4	—
10. Căteasca - Popeşti, Coşerille	2.404	100.0	88.5	69.8	0.4	1.7	2.5	14.1	7.1	2.7	1.7
11. Mozăceni - Babaroaga, Dumbrăveni - Zidurile	5.940	100.0	88.2	87.6	—		—	0.6	3.5	6.7	1.5
12. Rociu	1.585	100.0	82.5	72.0	0.1	0.9		9.5	11.7	4.6	1.2
13. Slobozia — de Sus — de Jos	5.774	100.0	81.7	76.3	0.1	0.1	0.3	4.8	6.5	8.4	3.4
14. Tuţuieşti - Gălăşeşti, Pădureni	2.187	100.0	81.5	70.2	—	1.5	—	9.8	8.4	8.5	1.6
15. Gruiu - Siliştea, Cireşu	3.043	100.0	79.5	76.3		0.2	0.7	2.3	7.7	12.5	0.3
16. Negraşi - Cantacuzu	3.518	100.0	76.5	71.2	—	0.2	2.1	2.9	19.8	3.1	0.6
17. Leşile - Mozacu	2.970	100.0	62.6	57.0	—	0.5	0.6	4.5	34.3	2.9	0.2

In 1940, 86,9 din suprafaţa plaşii era folosită ca *teren agricol*, pădurile ocupând numai 6,8%; vetrele de sat (intrerupte şi ele de porumbişti), 5,1%; iar terenurile neproductive 1,2%. Din terenul agricol, peste nouă zecimi sunt *arate*. Viile şi livezile ocupă suprafeţe neinsemnate; fâneţele şi păşunile fiind cu totul reduse. (Tab. IV).

Tab. V. — Modul de folosire al teritoriului plăşii Dâmbovnic (1940) [1]

	ha.	%
Suprafaţa totală	54.949	*100,0*
Teren agricol	47.792	*86,9*
Păduri	3.719	*6,8*
Vatra satelor	2.798	*5,1*
Neutilizabil	640	*1,2*
Terenul agricol	47.792	*100,0*
Arabil	44.016	*92,1*
Vii	59	*0,1*
Livezi	237	*0,5*
Fâneţe	574	*1,2*
Păşuni	2.906	*6,1*

Studiul special consacrat păstoritului din Dâmbovnic in chiar acest număr al revistei evidenţiază formele precare de supravieţuire a ocupaţiei originare a sătenilor din plasă, care acum nu mai este un mijloc de câştig, ci numai un chip de a reduce cheltuelile cu imbrăcămintea, folosit de cei mai puţin instăriţi. Pădurile au scăzut şi ele cu mult sub limita la care mai sunt un mijloc de traiu. De lucru la pădure nu se găseşte in plasă; căci sărăcăcioasa aprovizionare cu lemne de construcţie şi de foc, pe care o îngăduesc ele, şi-o face singur fiecare.

Densitatea generală a plăşii la 1930 a fost de 64,7 locuitori la km². La km² de teren agricol reveneau 74,4 locuitori, iar la km² de teren arabil 80,7. Densitatea generală este superioară densităţii medii de 61,2 locuitori la km² (cifra dela 1930). Densitatea agricola este inferioară mediei pe ţara de 103,0 la km², dela 1930, iar densitatea pe teren agricol inferioară mediei dela 1930 pe ţară 142 la km² de teren arabil.

Devreme ce populaţia neagricolă nu este numeroasă in plasă, densitatea populaţiei agricole, adică a populaţiei din exploatarea solului, nu este cu mult inferioara densitaţii obţinute prin raportarea intregii populaţii la teritoriul plăşii. De km² de teritoriu, revin 59,8, de kmp agricol 68,7, iar de kmp arabil 74,6 locuitori agricoli. Densităţile corespunzatoare, pe ţara intreagă, erau de kmp de teritoriu 44,3; de kmp agricol 74,5; de kmp arabil

[1] După fişierul comunal ţinut de Secţia agricolă a Institutului Central de Statistica.

101 6 locuitori agricoli. Faptul că densitatea populaţiei agricole pe întreg teritoriul este mai scazuta în ţară decât în plasă, se datoreşte faptului că în plasă lipsesc aproape de-a'ntregul pădurile şi terenurile neproductive. Densitatea pe suprafaţa agricolă şi arabila este dimpotriva mai favorabilă, arătând că plasa Dâmbovnic se situeaza, în raport cu media pe ţară, mai aproape de situaţia din Câmpia Dunarii decât din Subcarpaţii Munteniei. Caracterul de regiune de transiţie în care precumpanesc trăsăturile Câmpiei Dunării al plăşii Dâmbovnic, e aratat de cifrele din Tab. VII. Vedem acolo cum cele trei comune din Nordul plaşii au densitaţi pe teren arabil care trec de 100 şi apropie 200 locuitori agricoli de km². In schimb, comunele din centrul şi Sudul plaşii au densitaţi considerabil inferioare mediei pe ţara, corespunzatoare (50—60 locuitori la km² arabil faţă de 101,6).

Densitatea generală a plăşii e cu mult inferioară densităţii din Germania sau din Belgia. Densitatea agricola şi, la fel, cea pe teren arabil, deşi inferioare celei medii a României şi deci mai favorabilă, este însă superioară celei corespunzătoare din aceste ţări. Pe de o parte, datorită îngrămădirii aproape întregii populaţii în agricultură; pe de alta, în urma productivităţii reduse a agriculturii din Câmpia Dunării, care, cu o producţie medie de 10,4 q. grâu şi 6,3 q. porumb la hectar, recolteaza pe suprafeţe identice jumătate cât agricultorii Germani şi o treime din ce recoltează agricultorii Belgieni. Plasa Dâmbovnic prezinta dar toate caracterele *suprapopularii agricole* a ţărilor cu populaţia precumpănitor agricolă din Rasăritul Europei.

Despadurirea aproape completa, lipsa de păşuni şi folosirea agricolă a aproape întregei suprafeţe a plaşii pe care le-am constatat mai sus ca şi numarul considerabil de familii fară pământ, ce trăesc din agricultură, dijmaşi şi muncitori cu ziua, întaresc această afirmare. Sunt evidente şi celelalte caracteristici ale suprapopularii agricole: 1) folosirea pentru culturi de cereale a aproape întregei suprafeţe agricole şi lipsa fâneţelor şi a păşunilor, 2) dimensiunile reduse şi inferioare minimului necesar pentru traiul din agricultură a unei familii a marii majoritaţi a exploatărilor agricole şi 3) frecvenţa ocupaţiilor anexe neagricole.

Cum reiese din tab. VI, porumbul, grâul de toamnă şi ovăzul ocupa 72,1% din terenul arabil.

De suprafeţe care să treacă de 5 ha. nu dispun, dupa arătările unei anchete întreprinse cu ajutorul organelor administrative în vara anului 1939, reprodusa la pagina 33, decât foarte puţini dintre agricultorii pe pamânt propriu (22,3%). Cum în această parte a ţării întinderea de pământ, necesară pentru hrana din agricultură a unei familii de 4—5 membri, este de 4—5 hectare, marea majoritate a agricultorilor din plasa Dâmbovnic nu poate trăi mulţumitor din roadele cultivării pământului propriu. Căci, dată fiind producţia medie la hectar din plasa Dâmbovnic, o gospodărie cu 5

Tab. VI. — Modul de folosire al terenului arabil (media pe 5 ani, 1936—1940)

Comune şi sate componente (1)	Teren arabil in 1940 (2)	Porumb (3)	Grâu de toamna (4)	Ovaz (5)	Lucerna (6)	Trifoi (7)	Fasole (8)	Cartofi (9)	Varză (10)	Cânepă (11)	In (12)	Rapiţa (13)	Floarea soarelui (14)
Plasa Dâmbovnic:	47.792	31.5	21.5	19.1	0.8	0.1	0.1	0.1		0 2	0.1	0.3	0 6
1. Furdueşti	837	*48,0*	*16,5*	*26,6*	*3,3*		—	*0 1*	—	*0,2*	—	*0,8*	*1,8*
2. Răteşti	1.910	*42,5*	*17,6*	*35,9*	*3,0*	*0,7*	*0 2*	*0,1*	*4,8*	*0,3*			*0,9*
3. Ciupa	3.347	*41,7*	*12,5*	*13,9*	*1,5*	*0 3*	*0,1*	*0,1*	—	*0,3*	*0,1*	*0,9*	*0,7*
4 Câteasca	1.678	*49,6*	*22,8*	*24,9*	*1,6*	*0,8*	*0,6*	*0,2*	*0,2*	*0,2*	*0,1*	—	*0,6*
5. Şerbăneşti	1.321	*33,8*	*24,8*	*31,3*	*1,1*	—	*0,1*	*0,1*	*0,1*	*0,5*	*0,2*	—	*1,1*
6. Slobozia	4.406	*38,6*	*24,6*	*13,5*	*0,6*	—	—		—	*0,2*	—	*0,7*	*0,3*
7 Bârlogu	2.592	*35,6*	*23,9*	*25,0*	*0,5*	—	*0,1*	*0,1*	—	*0,2*	—	—	*0,5*
8. Negraşi	2.504	*35,5*	*35,0*	*27,1*	*0,4*	—	*0,1*	—	—	*0,2*	—		*0,2*
9. Ţuţuleşti	1.536	*33,0*	*31,8*	*28.0*	*0,5*	—	—		—	*0,5*	*0,4*		*1,0*
10. Oarja	3 239	*32,7*	*15,1*	*29,3*	*0,6*	*0,1*	—	—	*0,3*	*0,2*	*0 1*	—	*0,4*
11. Grui	2.320	*32.4*	*14.1*	*26,2*	*0 5*	—	—	—	—	*0,4*	*0,1*	*0,4*	*1,5*
12. Mozăceni	5 204	*31,5*	*43,2*	*13,2*	*0,4*		*0,1*	—	—	*0,2*	*0,2*	*0,1*	*0,5*
13. Teiu	4.792	*29,4*	*10.2*	*17,5*	*0,3*			—	—	*0,1*	—	*0,4*	*0,3*
14. Leşile	1.692	*28,0*	*29,4*	*17,0*	*0,4*		—	*0,1*	—	*0,3*	*0,1*	*4,1*	*0,6*
15. Gliganul	3 564	*27,0*	*21,6*	*25,6*	*0,1*	—	*0,3*		—	*0,2*	—	—	*1,1*
16. Suseni	1.933	*27,0*	*11,1*	*17,2*	*2,3*	—	—	—		*0,2*	*0,1*		*0,5*
17. Rociu	1.141	*23,4*	*39,0*	*23,8*	*0,7*		—	*0,1*	*0,1*	*0 1*	*0,1*	—	*0,5*

hectare produce de abia 50 q. de grâu sau 32 q. de porumb, ceea ce ajunge cu greu pentru sământă, hrană și îmbracăminte, cât și pentru acoperirea nevoilor celorlalte.

Munca sub forma de dijmaș și de ziler, sursa cea mai însemnată de câștig anex înlauntrul plașii, nu dă de lucru, după arătarea statisticii profesionale din Tab. III, decât unei fracțiuni (1340) din membrii gospodariilor cu mai puțin de 5 hectare. Nevoile de brațe de lucru ale morilor, singurele întreprinderi industriale reprezentate în plasa, ocupă un număr infim de brațe (3 persoane). Astfel toți cei ce nu gasesc locuri de servitori la proprietarii agricoli mari și mijlocii, la funcționarii publici și în posturile de personal de serviciu și de paza ale administrației locale, sunt nevoiți sa-și caute de lucru în afara plășii, în orașe. Cele două sate din imediata apropiere a Piteștilor, Prundu și Geamăna favorizate prin apropierea de acest oraș și centru feroviar, am văzut, ca dau un contingent apreciabil de muncitoare de fabrică și de personal C. F. R.. Surplusul din restul satelor își caută câstigul suplimentar necesar pentru a împlini nevoile, nesatisfacute de produsul gospodariei proprii, îndeosebi la București. Astfel dintre locuitorii satelor Suseni, Șerbanești, Gliganul, mulți sunt muncitori în brutariile din Capitală. Din Ciupa, mulți lucreaza ca vânzatori ambulanți de alviță și bomboane; din Oarja, Ceaușești, Stanislăvești, Rociu, ca vânzători de ziare. O anchetă întreprinsă de curând la Institutul Central de Statistică de d-l N. Marin Dunare asupra regiunilor de unde provin copiii vânzatori de ziare, semințe și rahat din Capitală, a arătat că Dâmbovnicul este una din plășile de unde pornesc contingente însemnate de astfel de vânzatori. In Octomvrie 1941: 78 de parinți din Dâmbovnic și-au închiriat copiii în vârstă de 10—19 ani unor vătafi de comerț ambulant pentru sume variind între 400—2.500 lei pe lună. Plecarile definitive din plasă sunt foarte rare. Recensământul din 1941 a arătat întoarcerea în plasă, dupa cedarea Cadrilaterului, a câtorva zeci din familiile colonizate acolo. Cei plecați nu-și lichidează gospodariile, chiar dacă casa rămâne nelocuită cu anii și se întorc în colectivitatea sătească, de îndată ce se lovesc de o dificultate. Cei mai mulți nici nu pleacă decât cu gândul de a se întoarce. Un sistem destul de strâns de corespondență și de trimiteri de vorbă acasă, realizat prin întâlniri regulate în oraș și prin cei ce pleacă *din* sau *în* plasă îi menține în legatură cu satele lor.

Aceste plecari temporare din sate, această valorificare la oraș a surplusului de brațe de munca, este azi factorul cel mai important de contact dintre sate și marile centre urbane. Bucureștii în special, sunt factorul care contribue cel mai mult la nivelarea deosebirilor dintre sat și oraș.

Cea mai mare parte din venitul realizat prin munca la oraș, este cheltuit în satele din Dâmbovnic pentru *îmbunatațirea locuinței.*

Prin faptul ca cei mai mulți dintre cei care lucreaza la oraș, își întrebuințeaza cea mai mare parte a venitului la înnoirea locuinței, se înnoesc însa și satele.

Această înnoire a satelor este de altfel un fenomen curent în șesul Dunarii. Faptul ca cea mai mare parte din satele de aici sunt de formație recenta, fara forme de vieața tradițională bine consolidata și deci, fara constrângerile pe care aceste forme le exercita asupra tuturor manifestărilor de vieața, constitue un mare avantaj. El permite locuitorilor sa-și însușească cu ușurința formele noi de vieața, o nouă mentalitate și un nou fel de a trai. O ilustrare practica pentru toate acestea o ofera tocmai problema caselor. In satele din Dâmbovnic, casele nu se construiau ca la munte, pentru generații, din material greu și trainic. Casele erau aici construite din material ușor, „pari" și lut și menite sa serveasca cel mult pentru doua generații. Aceasta a permis aproape tuturor ca după războiul trecut, când au avut o epoca de prosperitate să și le reînoiasca și sa le modernizeze și permite și azi celor ce câștiga bine la oraș sa-și cladeasca case în care uneori te uimesc prin felul cum au știut sa profite de o serie de avantaje, pe care tehnica moderna le ofera pentru realizarea unei locuințe confortabile.

Ceea ce este valabil pentru case este în cea mai mare parte valabil și pentru îmbracaminte și obiceiuri și în deosebi pentru o serie din deprinderile economice.

De îndata ce unui țaran de aici i se ofera posibilitați materiale pentru a întreprinde ceva mai lucrativ decât agricultura, el conduce acțiunile lui înainte de toate dupa calculul rentabilitații, fiind gata sa întreprindă orice altceva. Nu mai exista aici ca în foarte multe regiuni de munte cu vieață tradiționala bine închegata înca, prejudecata muncii degradante. Există numai considerația muncii folositoare sau fără folos.

Obștiile de cumparare care s'au format pentru a achiziționa marile moșii au avut în vedere exclusiv rentabilitatea și au fost întotdeauna pur țaranești.

Cooperativele departe de orice prejudecata filantropică urmăresc în această regiune înainte de orice rentabilitatea, iar acei dintre ţărani care au suficient pământ pentru a putea face agricultură rentabila umblă să scoată din pământul lor venitul maxim, pe care caută să-l valorifice cât mai bine.

Standardul de viaţa, realizat pe toate aceste căi prin cultivarea pământului propriu, la care se adaugă muncă în dijma cu braţele sau la oraş este scăzut şi sărăcăcios. Foarte multe gospodării trăesc la limitele sărăciei, cu minimul de lucruri în case mici, dar e drept curate, cu puţine haine şi o hrană redusa şi monotonă. Dijma e grea şi devine an de an şi mai grea prin concurenţa mare pentru suprafeţele limitate pe care proprietarii le dau în dijmă. Ruşfeturi numeroase, numite în Dâmbovnic „condiţii", se adaugă la jumatatea din produse: un pogon de nume lucrat proprietarului de patru pogoane luate în dijmă, zile la arat, la secerat şi treerat „ştramporturi" la gara sau în târg, găini date dar de nume, etc. Ziua de lucru nu aduce mult daca ţinem în seamă disponibilităţile de braţe şi faptul ca tariful asigurat de Stat. este, cu bucatele stapânului, de 50—80 lei zilnic. In oraş se câştigă mai uşor banii, dar se cheltueşte multa vlagă şi sanătate, cu hrană puţină şi pe apucate, locuinţă nesănătoasă, muncă grea.

Simptomele suprapopulării agricole sunt mai acute într'o comună din Nordul plăşii. Aci e folosită agricol aproape întreaga suprafaţa, iar cerealismul e mai accentuat, iar densitatea atinge cifra de 193 locuitori agricolî la 100 ha de pamânt arabil. In restul comunelor existenţa unor moşii care pastrează o cota de paduri şi de păşuni, şi care au ţinut în frâu şi creşterea populaţiei nu îngădue evidenţierea paralelismului dintre suprapopularea mai acută şi aşezarea în Nordul plăşii, care face parte încă din zona de coline şi suprapopularea ceva mai puţin intensa din partea de miazăzi care are caracterele Teleormanului.

Mişcarea populaţiei din ultimul deceniu a agravat suprapopularea plaşii Dâmbovnic (Tab. VIII) Având natalitatea medie de 38,2 şi o mortalitate medie de 20,5, deci un spor natural mediu de 17,7 la mie,, în deceniul 1931—40, creşterea naturală a populaţiei plăşii în deceniul trecut, se ridică la 6.500 suflete. Partea covârşitoare a acestei creşteri a rămas în plasă, cum s'a putut constata cu prilejul recensământului dela 6 Aprilie 1941, care a constatat o creştere reală de aproape 5.000 suflete faţă de situaţia dela recensământul din 1930

Tab. VII. — Densitatea populaţiei agricole (activă şi pasivă) în plasa Dâmbovnic

Comuna şi satele care o compun	Totalul populaţiei agricole (activă şi pasivă)	Supraf. totală a terenului		Teren agricol		Teren arabil	
		Cât pamânt revine de cap de loc. în ha.	Densitatea locuitorilor pe 100 ha.	Cât pământ revine de cap de loc. în ha.	Densitatea locuitorilor pe 100 ha.	Cât pământ revine de cap de loc. în ha.	Densitatea locuitorilor pe 100 ha.
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
Plasa Dâmbovnic	32 836	1 67	59.8	1.46	68.7	1.34	74.6
1 Ţuţuleşti, Gălăşeşti, Geamăna	2 967	0.74	135.6	0.60	166 4	0.52	193.1
2. Suseni, Burdeşti, Cireşu	2.651	0.79	126.7	0.74	134 6	0 73	137.1
3 Oarja, Catanele, Prundu	3.458	1.12	89.1	1.02	98.4	0 94	106.7
4 Serbăneşti	1.242	1.33	75.0	1.21	82.7	1.06	94 0
5. Răteşti, Tigveni, Pătuleni	1.645	1 46	68.5	1.29	77.4	1.16	86 1
6. Gruiu, Siliştea - Cireşu	2 023	1.50	66 5	1.20	83.7	1.15	87.2
7. Mozăceni, Babaroaga, Dumbrăveni, Ziduri	3.646	1 63	61.4	1 44	69.6	1.43	70.1
8. Rociu	920	1.72	58.0	1 42	70.4	1.24	80 6
9. Slobozia - Slobozia de Sus, Slobozia de Jos	3.347	1.73	58.0	1 41	71.0	1.32	75 9
10. Bârlogul - Buta	1.756	1 78	56 1	1.58	63.2	1.48	67.7
11. Furdueşti	534	1.87	53.6	1 75	57.2	1.58	63.8
12. Gliganu - Gliganu de Sus, Gliganu de Jos	1 978	2.10	47 7	2.02	49.5	1.80	55 5
13. Teiu - Teiu din Deal, Teiu din Vale	2 205	2.41	41.4	2.33	42.9	2 17	46.0
14. Căteasca - Popeşti - Coşerlile	933	2.58	38.8	2.28	43.8	1.80	55 6
15. Negraşi - Cantacuz	1.342	2.62	38.1	2.01	49.9	1.87	53.6
16. Leşile - Mozacu	984	3.02	33.1	1.89	52.9	1.72	58.2
17. Ciupa Mavrodolu, Mănciulescu, Lagăru	1 205	3 24	30.9	3.06	32.7	2.78	63.0

Datele acestea demografice arata o mare vitalitate. Natalitatea este foarte ridicata şi, deşi mortalitatea e mare, sporul natural realizat întrece considerabil sporul natural pe ţara, din intervalul 1930—40 (11,4 la mie). Dovadă ca în aceasta regiune de emigrare temporara la oraş nu se recurge la limitarea naşterilor.

Tab. VIII. — Mişcarea populaţiei în plasa Dâmbovnic-Argeş 1930 1941

Anii	Natalitatea		Mortalitatea		Excedentul natural	
	Cifre abs. (1)	La 1.000 locuit. (2)	Cifre abs. (3)	La 1.000 locuit. (4)	Cifre abs. (5)	La 1.000 locuit (6)
1931	1 433	*40.3*	746	*21.0*	687	*19,3*
1932 . . .	1.655	*46,6*	712	*20,0*	913	*26,6*
1933 . . .	1.394	*39,2*	742	*20,9*	652	*18,3*
1934	1 397	*39.3*	734	*20,7*	663	*18,6*
1935	1.304	*36,7*	809	*22,9*	495	*13,9*
1936	1.378	*38,8*	922	*25,9*	456	*12,9*
1937 . . .	1.263	*35,5*	745	*21,0*	518	*14,5*
1938	1.357	*38,2*	660	*18,6*	697	*19.8*
1939	1 248	*35,1*	611	*17,2*	637	*17,9*
1940	1 152	*32,4*	619	*17.4*	533	*15,0*
1931—1940 .	13.781	*382,2*	7 300	*205,4*	6 461	*176,8*

In satele din Nord-Vestul plaşii şi mai ales în cele din jurul Susenilor, care au fost toate moşneneşti, cauzele *diferenţierii sociale* avansate a populaţiei agricole a plaşii pot fi intrevazute cu uşurinţa. Disoluţia cetei moşneneşti a acestor sate, a carei forţa şi funcţiune de asigurare colectivă poate fi cunoscuta din reconstruirea rolului pomojnicului conducator de ceata, pe care a trasat-o, pornind dela amintirile batrânilor, T. A. Stoianovici, a inceput inca inainte de un veac. Trecerea dela păstoritul pe pamântul cetei moşneneşti la agricultura pe suprafeţe proprii cât mai mari a favorizat accentuarea individualismului economic, imbogăţirea unora dintre familii şi saracirea altora in modul aratat in alte doua cercetări publicate în acest număr al revistei. Aşezarea satelor in zona de trecere între munte şi câmpie, cu posibilităţile de comerţ ţaranesc cu vite, cherestea, grâne, a favorizat ascensiunea unora din familii. In satele cu moşii boereşti din Estul şi Sudul plaşii, funcţia de vechil al proprietarului şi de primar a ajutat altora să se ridice peste gloata de gospodari cu suprafeţe reduse. De pe urma acestor fapte au aparut in plasă pe lângă boerii din familii vechi „boeri noui", ridicaţi din ţarănime, cu moşii de sute de hectare, cu comportare de ţaran inlesnit in generaţia intâi şi cu fii orăşeni titraţi, cu conace moderne oraşeneşti. Câte una din aceste familii a ridicat biserici, deasupra intrarii carora mândria de a fi reuşit se afirmă raspicat şi pe ai caror pereţi de ctitor pot fi vazuţi perechi de ţarani aratoşi cu copii imbracaţi in haine de marinar.

Anii de dupa razboiul trecut, decisiv pentru toate partidele, au oferit in larga măsură acestei plaşi din Argeş, şansele pe care le putea distribui politicianismul: credite ieftine cu care se putea face camătarie, trecere la autorităţile de Stat, etc. De pe urma lor o serie de fruntaşi, intelectuali rurali dar şi negustori şi cârciumari şi gospodari cu oarecare chiag, care vorbesc despre foştii şefi de partid şi de organizaţii ca despre nişte cunoscuţi apropiaţi şi de toată ziua, şi-au adunat şi ei moşii, cumpărând tot ceea ce cei cu datorii sau cu nevoi aveau de vândut.

Starea culturală a plaşii arată aceeaşi tranziţie dela un stil de viaţă pastoral-moşnenesc-clăcăşesc care favoriza cultura tradiţionala la un stil de viaţă agricol cu burghezie rurala şi emigranţi in oraşe care a adus cu sine comportari in care reminiscenţele de tradiţie se amesteca cu achiziţiile urbane şi suburbane. Din lipsa unui nume potrivit, i-am spus uneori acestei comportări „americanizarea" Românului din Câmpia Dunării.

Tipul uman al ţaranilor din plasa Dâmbovnic este tipul omului modern, realist şi deschis, fără prejudecaţi, gata de orice munca rentabila şi predispus la orice inoire folositoare.

„Americanismul" oamenilor din aceste locuri este de aceeaşi natura cu atitudinea care a dat Bucureştilor dinamismul desvoltarii lui din ultimele decenii. El le va permite ca, intr'un organism politic care va ţine seamă de această structura specifică a lor şi va căuta sa-i dea adevaratele rosturi, să valorifice bogaţiile locului, dupa masura şi posibilităţile lor.

Duminicile, când satul işi îmbraca straele „naţionale" şi urca spre bisericile aşezate adeseori pe o coasta in afara satelor, te crezi intr'o oază etnografica. Lăutarii cânta balade la nunţi şi apar balade noui cum a aratat intr'un studiu aparut nu de mult, un membru al echipei de cercetare a Dâmbovnicului [1]). Dar la aceleaşi nunţi miresele

[1]) *Ovidiu Bârlea:* Procesul de creaţie al baladei populare române, Revista Fundaţiilor Regale, Iulie, 1941

se gătesc cu voaluri şi beteală orăşenească şi cauta să se ducă cu taximetru la biserică. In zilele de lucru nu vezi in port decât bătrânii. Se citesc ziare, se ascultă emisiunile radiofonice in casa celor înstăriţi.

Tab. IX. — Ştiinţa de carte in Dâmbovnic
Recensământul 1930

Totalul populaţiei dela 7 ani în sus	27.957	*100,0*
Neştiutori de carte	14.542	*52,0*
Ştiutori de carte:		
Total	13.345	*47,7*
Instrucţie extraşcolară	51	*0,2*
Instrucţie primară	12.485	*44,6*
Instrucţie secundară	384	*1,4*
Instrucţie profesională	390	*1,4*
Instrucţie universitară	28	*0,1*
Alte şcoli superioare	7	—
Ştiinţa de carte nedeclarată	70	*0,2*

Deşi mulţi locuitori fară ştiinţă de carte sunt in mare masura la curent cu intâmplarile lumii şi cu preţurile zilnice, in urma faptului ca ascultă zilnic la „radio", şi s'ar pare ca plasa sta sa se dispenseze de cetit, ca mijloc de a şti ce se intâmplă totuşi ştiinţa de carte este intr'un progres vadit. Cum arata tabloul X, procentul de 52,0% al neştiutorilor de carte dela 1930 (superior mediei pe ţară de 42,9% şi mediei de 47,1% a Argeşului), este cu deosebire datorit claselor de vârsta mai inaintate. Faptul că la 1930 numai 3,4% dintre neştiutorii de carte erau copii intre 7—12 ani şi numai 8,3% dintre ei tineri intre 13—19 ani arată că analfabetismul se lichideaza an de an prin dispariţia batrânilor.

Un alt fapt care nu trebue pierdut din vedere, atunci când este privita ştiinţa de carte a populaţiei din Dâmbovnic, este deosebirea mare intre *barbaţi* şi *femei* in privinţa ştiinţei de carte. Ca în toate celelalte regiuni cu procente inca ridicate de analfabeţi ale ţarii, in Dâmbovnic *femeile,* polul conservator in cazul tuturor prefacerilor, *sunt in mult mai mare masură analfabete decât bărbaţii.* Populaţia rurală a regiunilor in care acţiunea şcolară a început numai de câteva decenii este convinsă, de pe acum, de nevoia ca baieţii să ştie carte, dar incă nu de nevoia invaţaturii fetelor. Faptul că din populaţia masculină mai mare de 7 ani a Dâmbovnicului sunt analfabeţi 28,4%, pe când din populaţia feminină trecută de vârsta inscrierii în şcoala primară 70,6%, demonstrează existenţa acestei concepţii.

Cifrele din Tab. X, care arată, pe sate, proporţia neştiutorilor de carte vădesc complexitatea cauzelor care influenţează acţiunea şcolară a Statului Subsistă deosebiri foarte mari intre cele 35 de sate. Gasim în plasă sate cu numai 35% analfabeţi (Prundu cu 35,4%, Tigveni cu 35,8%, Popeşti cu 36,0%) şi sate cu 70% analfabeţi, (Gălăseşti cu 61,8%, Gliganu de Sus cu 63,7%, Gliganu de Jos 65,1%, Slobozia cu 73,7%). In intâiele, procentul bărbaţilor analfabeţi nu trece de 25% (Prundu 11,8%, Tigveni 25,0%, Popeşti 13,0%), iar cel al femeilor analfabete rămâne inferior lui 60% (Prundu 55,0%, Tigveni 59,7%, Popeşti 58,18%). In cele din urmă, procentul bărbaţilor analfabeţi este superior lui 40% (Gliganul de Sus 42,0%, Gliganul de Jos 43,5%, Gălăşeşti 46,8%, Slobozia 60,0%), iar cel al femeilor analfabete superior lui 77% (Galăşeşti 77,7%, Gliganul de Sus 81,8%, Gliganul de Jos 85,3%, Slobozia 87,1%).

Nu exista o corelaţie strânsa nici intre procentul ştitutorilor de carte bărbaţi şi femei. Nu gasim proporţia cea mai scazută de femei neştiutoare de carte in satele care au proporţia cea mai redusă de barbaţi analfabeţi. Prundu, Popesti şi Geamana care au proporţional mai puţin bărbaţi analfabeţi (intre 11,8% şi 18,0%), sunt intrecute, in privinţa ştiinţei de carte a femeilor, de Teiu din Deal şi de Lagaru (Geamana chiar şi de alte 7 sate). La Teiu din Deal numai 51,9%, iar la Lagaru numai 53.2% dintre femei sunt analfabete.

In cazul satelor cu proporţional mai mulţi neştiutori de carte, nu se observa astfel de deosebiri: Slobozia, cele doua Gligane şi Ţuţuleştii sunt la locurile 31—35, atât in raport cu procentul analfabeţilor ca şi al analfabetelor.

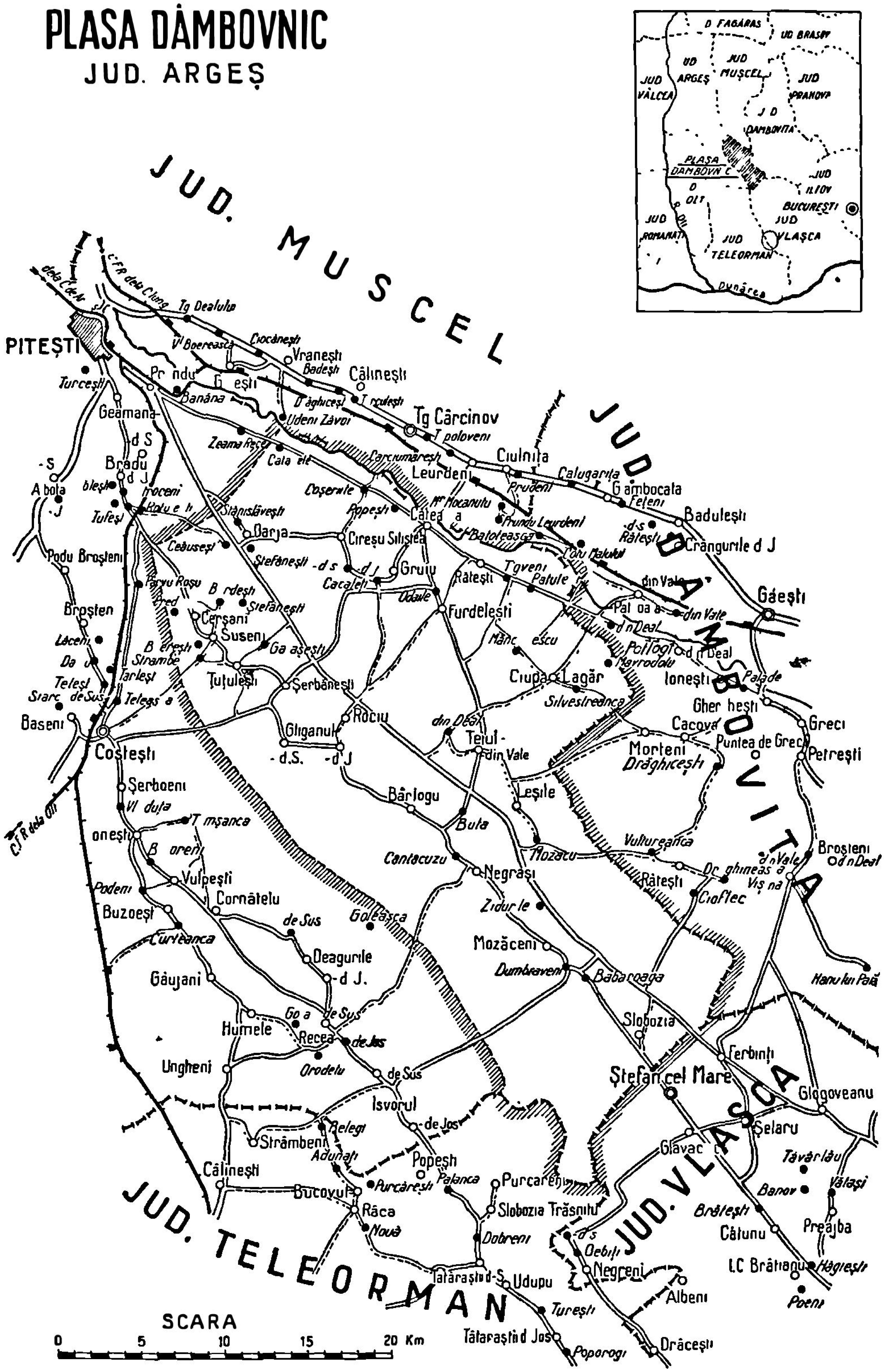
Factorii ce par a fi influenţat patrunderea ştiinţei de carte in aceste sate, sunt: *apropierea de oraş şi munca in oraş* (cazul satelor Prundu şi Geamana, care au cei mai mulţi ştiutori de carte şi se afla in vecinatatea Piteştilor unde lucrează o parte din populaţia lor), *emigrarea temporară a copiilor in Capitala,* ca vânzatori de ziare şi dulciuri (cazul Gliganelor şi a Ţuţuleştilor, care prezintă procentele cele mai ridicate de analfabeţi şi proporţional mai mulţi copii intre 7—12 ani neştiutori de carte). Corelaţia intre ştiinţa de carte şi *starea sociala anterioara a locuitorilor* (moşneni, clacaşi) nu este clara: gasim atât foste sate moşneneşti cât şi foste sate clacaşeşti cu proporţional mulţi şi proporţional puţini ştiutori de carte. (Prundu pe deoparte, Gălaşeşti pe de alta, ca sate moşneneşti; şi Tigveni pe deoparte şi Slobozia pe de alta, ca sate clacăşeşti). La fel, nu este manifestă corelaţia în-

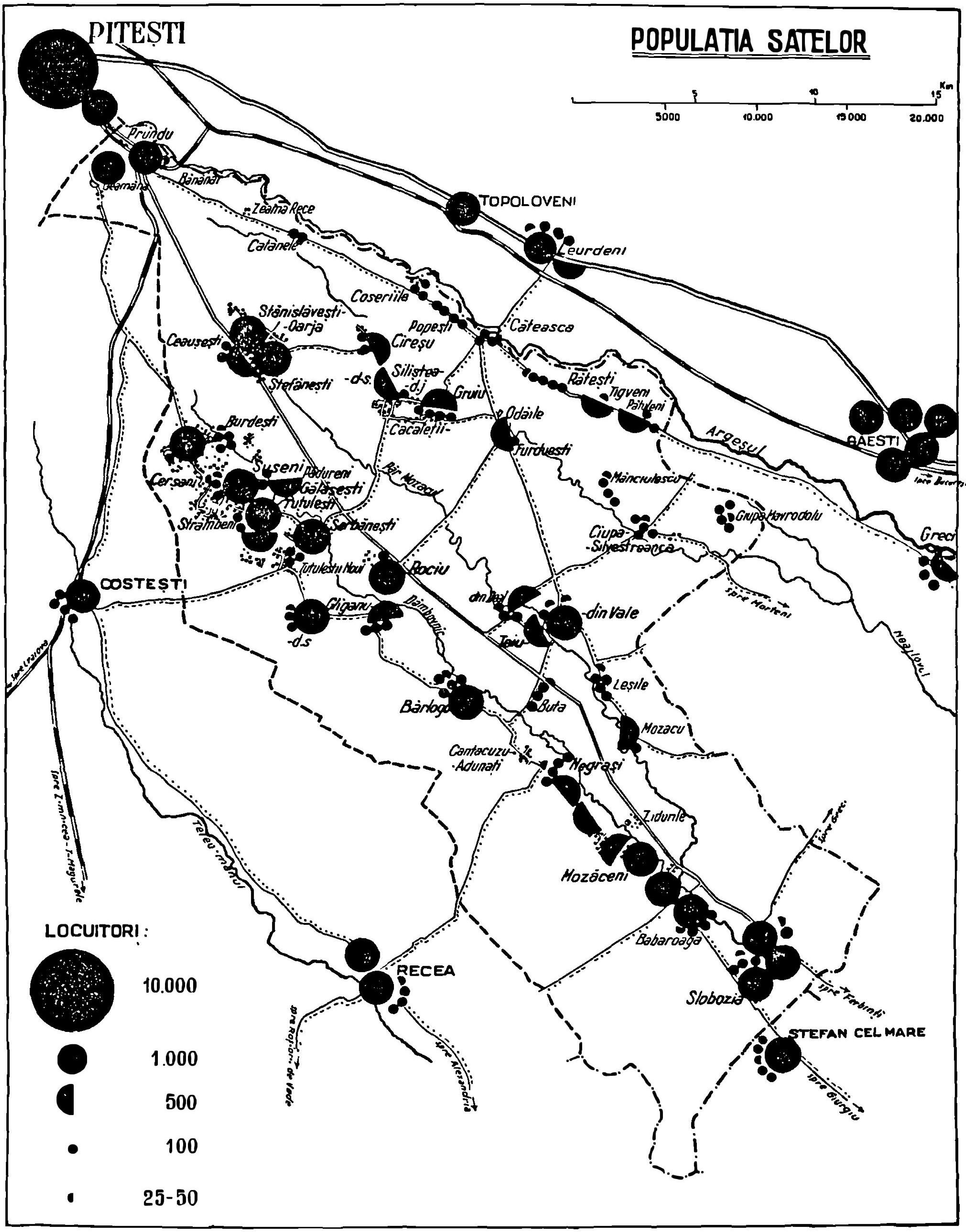
Tab. IX. — Neştiutorii de carte în plasa Dâmbovnic

Denumirea satului (1)		Totalul populaţiei dela 7 ani în sus: Cifre absolute (2)	Totalul populaţiei dela 7 ani în sus: % (3)	Totalul neştiutorilor: Cifre absolute (4)	Totalul neştiutorilor: % (5)	7—12 ani % (6)	13—19 ani % (7)	20—64 ani % (8)	65 ani şi peste % (9)	Vârsta nedeclarată % (10)
Plasa Dâmbovnic	T.	27.957	100,0	14.542	52,0	3,4	8,3	37,0	3,2	0,4
	M.	13.218	100,0	4.132	28,4	2,7	3,9	21,3	3,2	0,1
	F.	14 739	100,0	10.410	70,6	4,0	12,2	51,0	3,2	0.2
1 Bârlogu	T.	1.131	100,0	634	56,1	3,3	11,8	37,4	3,6	
	M.	634	100,0	184	34,5	2,8	6,5	21,5	3,6	—
	F.	597	100,0	450	75,4	3,7	16,4	51,6	3,7	
2. Burdeşti	T.	337	100,0	162	48,1	2,1	9,5	33,2	3,3	
	M.	161	100,0	34	21,1	1,9	2,5	13,7	3,1	
	F.	176	100,0	123	72,7	2,3	15,9	51,1	3,4	
3. Buta	T	280	100,0	158	56,4	0,7	10,4	43,2	1,8	0,4
	M.	140	100,0	49	35,0		2,9	30,0	1,4	0,7
	F.	140	100,0	109	77,9	1,4	17,9	56,4	2,1	
4. Catanele	T.	160	100,0	71	44,4	—	1,9	33,1	4,4	
	M.	84	100,0	26	31,0	—	—	28,6	2,4	—
	F.	76	100,0	45	59,2	—	3,9	48,7	6,8	
5. Căteasca	T.	233	100.0	110	47,2	3,0	6,9	34,3	3,0	
	M.	106	100,0	30	28,3	2,8	4,7	19,8	1,0	
	F.	127	100,0	80	63,0	3,1	8,7	46,5	4,7	
6. Cerşani	T.	852	100,0	448	52,6	3,6	10,0	35,8	3,2	
	M.	383	100,0	108	28,2	4,2	5,5	16,7	1,8	—
	F.	469	100,0	340	72,5	3,2	13,6	51,4	4,3	-
7. Cireşu	T.	526	100,0	277	52,7	1,1	6,8	41,4	3,3	—
	M.	219	100,0	47	21,5	0,9	2,7	13,7	4,1	
	F.	307	100,0	230	74,9	1,3	9,8	61,2	2,6	—
8. Ciupa Mavrodolu	T.	358	100,0	166	46,4	2,5	3,6	36,0	3,6	0,6
	M.	168	100,0	48	28,6	2,4		22,6	3,6	
	F.	190	100,0	118	62,1	2,6	6,8	47,9	3,7	1,1
9. Ciupa Mănciulescu	T.	266	100,0	136	51,1	2,6	4,9	39,5	4,1	—
	M.	127	100,0	48	37,8	1,6	3,9	27,6	4,7	
	F.	139	100,0	88	63,3	3,6	5,8	50,4	3,6	
10 Coşerille	T.	221	100,0	106	48,0	2,3	7,7	33,9	3,6	0,5
	M.	102	100,0	21	20,6	1,0	1,0	14,7	2,9	1,0
	F.	119	100,0	85	71,4	3,4	13,4	50,4	4,2	
11. Furdueşti	T.	419	100,0	196	46,8	0,2	4,1	40,1	2,4	
	M.	196	100,0	48	24,5	—	0,5	21,9	2,0	
	F.	223	100,0	148	66,4	0,4	7,2	56,1	2,7	—
12. Gălăşeşti	T.	555	100,0	343	61,8	7,4	12,4	39,1	2,2	0,7
	M.	286	100,0	134	46,9	9,1	8,7	26,2	2,4	0,3
	F.	269	100,0	209	77,7	5,6	16,3	52,8	1,9	1,1
13. Geamăna	T	790	100,0	327	41,4	2,9	5,6	29,5	2,9	0,5
	M	382	100,0	65	17,0	0,5	1,3	11,3	3,4	0,5
	F.	408	100,0	262	64,2	5,1	9,5	46,6	2,5	0,5
14. Gliganul de Jos	T.	605	100,0	394	65,1	5,1	12,1	42,6	5,3	
	M.	292	100,0	127	43,5	2,4	5,8	23,8	6,5	
	F	313	100,0	267	85,3	7,7	17,9	55,6	4,1	
15. Gliganul de Sus	T.	987	100,0	629	63,7	4,1	9,5	45,9	4,1	0,1
	M.	448	100,0	183	42,9	1,3	3,3	32,8	4,5	
	F.	539	100,0	441	81,8	6,3	14,6	56,8	3,9	0,2
16 Gruiu	T.	719	100,0	327	45,5	2,4	8,1	31,7	3,3	
	M.	323	100,0	64	19,8	2,5	4,9	9,6	2,8	
	F	396	100,0	263	66,4	2,3	10,6	49,7	3,8	
17 Lagărul	T.	343	100,0	131	38,2	0,3	0,9	34,1	2,9	—
	M.	157	100,0	32	20,4	—	0,6	15,9	3,8	—
	F.	186	100,0	99	53,2	0,5	1,1	49,5	2,1	

Denumirea satului		Totalul populației dela 7 ani în sus		Totalul neştiutorilor		7 12 ani	13 19 ani	20—64 ani	65 ani şi peste	Vârsta nedeclarată
		Cifre absolute	%	Cifre absolute	%	%	%	%	%	%
(1)		(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
18 Leşile	T.	347	100,0	187	53,9	1,4	8,1	40,3	2,9	1,2
	M.	160	100,0	56	35,0	1,2	2,5	27,5	2,5	1,2
	F.	187	100,0	131	70,0	1,6	12,8	51,3	3,2	1,1
19 Mozacu	T.	487	100,0	252	51,7	2,3	8,2	36,5	4,7	—
	M.	229	100,0	69	30,1	1,7	2,2	20,1	6,1	—
	F.	258	100,0	183	70,9	2,7	13,5	51,2	3,5	—
20 Mozăceni	T	3.063	100,0	1 517	49,5	2,0	7,6	36,0	3,8	0,1
	M.	1.456	100,0	453	31,1	0,9	3,6	22,7	3,8	0,1
	F.	1.607	100,0	1.064	66,2	3,0	11,3	48,1	8,7	0,1
21. Negraşi	T.	1.103	100,0	518	47,0	2,4	5,6	36,0	2,7	0,3
	M.	550	100,0	154	28,0	1,3	3,6	20,2	2,5	0,4
	F.	553	100,0	364	65,8	3,4	7,6	51,7	2,9	0,2
22. Oarja	T.	2.140	100,0	1.037	48,5	3,3	9,7	33,2	2,2	—
	M.	1.015	100,0	213	21,0	1,8	3,2	13,5	2,6	
	F.	1.125	100,0	824	73,2	4,7	15,6	51,0	2,0	—
23 Pătuleni	T.	573	100,0	251	43,8	0,5	4,0	34,9	4,2	0,2
	M.	284	100,0	59	20,8	0,7	1,1	15,1	3,5	0,4
	F.	289	100,0	192	66,4	0,3	6,9	54,3	4,8	—
24 Popeşti	T.	339	100,0	122	36,0	1,5	4,1	25,7	4,7	—
	M.	169	100,0	22	13,0	1,8	1,2	15,9	4,1	
	F.	170	100,0	100	58,8	1,2	7,1	45,3	5,3	—
25 Prundu	T.	823	100,0	291	35,4	1,9	4,5	25,6	3,2	0,1
	M	374	100,0	44	11,8	1,1	0,9	7,0	2,9	
	F.	449	100,0	247	55,0	2,7	7,6	41,2	3,3	0,2
26 Răteşti	T.	366	1000	203	55,5	2,5	2,2	45,1	5,7	
	M.	169	1000	63	37,3	3,0	1,2	29,0	4,1	—
	F.	197	100,0	140	71,1	2,0	3,0	58,9	7,1	
27. Rociu	T.	883	100,0	398	45,1	2,4	4,5	34,1	3,4	0,7
	M	409	100,0	114	27,9	2,2	1,5	19,8	3,9	0,5
	F.	474	100,0	284	59,9	2,5	7,2	46,4	2,9	0,8
28 Sili,tea	T.	482	100,0	278	57,7	5,8	9,1	40,9	1,9	—
	M.	213	100,0	74	34,7	5,6	2,3	24,9	1,9	—
	F.	269	100,0	204	75,8	5,9	14,5	53,5	1,9	—
29. Slobozia	T.	2.757	100,0	2.031	73,7	8,1	15,0	47,5	2,9	0,1
	M	1 373	100,0	825	60,0	7,5	11,0	38,5	3,1	—
	F.	1.384	100,0	1.206	87,1	8,7	19,1	56,4	2,7	0,2
30. Suseni	T.	1.042	100,0	446	42,8	2,3	5,9	30,7	3,6	0,2
	M	481	100,0	86	17,9	1,5	1,7	11,2	3,5	—
	F	562	1000	360	64,1	3,0	9,6	47,3	3,7	0,4
31. Şerbăneşti	T.	1 029	100,0	509	49,5	5,1	6,3	34,9	3,0	0,2
	M.	480	100,0	128	32,0	5,5	1,8	21,5	3,3	—
	F.	549	100 0	381	69,4	5,5	10,6	49,7	3,3	0,4
32. Teiul din Deal	T.	606	100,0	244	40,3	1,0	5,0	31,4	2,8	0,2
	M.	263	100,0	66	25,1	1,5	1,9	18,3	3,4	
	F	343	100,0	178	51,9	0,6	7,3	41,4	2,3	0,3
33. Teiul din Vale	T.	1.325	100,0	612	46,2	2,0	7,3	34,4	2,5	—
	M.	622	100,0	133	21,4	1,9	1,3	15,6	2,5	
	F.	703	100,0	479	68,1	2,0	12,7	51,1	2,4	—
34. Tigveni	T.	534	100,0	191	35,8	1,2	1,9	13,7	1,4	0,1
	M.	212	100,0	53	25,0	2,4	1,9	16,5	4,2	—
	F	231	100,0	138	59,7	3,0	6,9	46,8	2,6	0,4
35. Ţuţuleşti	T.	1.366	100,0	840	61,5	5,7	11,5	41,6	2,7	—
	M.	651	100,0	267	41,0	4,8	5,8	28,0	2,5	—
	F.	715	100,0	573	80,1	6,6	16,8	53,9	2,9	—

PLASA DÂMBOVNIC
JUD. ARGEȘ




POPULATIA SATELOR
PITEȘTI
5000
10.000
15.000
20.000
Prundu
TOPOLOVENI
Leurdeni
Zeatna Rece
Calanele
Coseriile
Cateasca
Popești
Cireșu
Stănislăvești-Oarja
Ceaușești
Ștefănești
Silistea-d.j
-d.s.
Gruiu
Rătești
Țigveni
Păţuleni
Odaile
Cacaletii-
BAEȘTI
Argeșul
Burdești
Furduești
Suseni
Podureni
Gălășești
Cerșani
Ţuţulești
Strâmbeni
Șerbănești
Mănciulescu
Grupa Mavrodolu
Ciupa-Silvestreanca
Greci
Rociu
Țuțuleștii Noui
COSTEȘTI
din Deal
-din Vale
Teiu
Gliganu
-d.s
Dâmbovnic
Leșile
Bârloga
Buta
Mozacu
Cantacuzu-Adunați
Negrași
Zidurile
Mozăceni
Babaroaga
Teleorman
RECEA
Slobozia
STEFAN CEL MARE
LOCUITORI:
10.000
1.000
500
100
25-50

tre *densitate* şi ştiinţa de carte (Ciupele şi Lagaru au densităţi relativ reduse şi ştiinţă de carte proporţional ridicata; densitatea relativ favorabilă a Sloboziei e agravată de existenţa mai multor moşii în hotarul satului şi ştiinţa de carte e redusă pe deoparte; pe de alta, insă, Susenii au o densitate foarte ridicată şi, totuşi proporţional mulţi ştiutori de carte). Un factor care intervine, desigur, in mare măsura la crearea acestor deosebiri este *învăţatorul.* In bună parte deosebirile dintre ştiinţa de carte a locuitorilor diferitelor sate şi mai ales deosebirile dintre proporţia in care ştiu carte femeile par a se datori spiritului in care au aplicat învăţătorii legislaţia şcolară şi prestigiului, de care s'au bucurat. In domeniul acesta, urmează să fie făcute în viitor cercetări care să lămurească definitiv problema.

Dintre ştiutorii de carte, majoritatea covârşitoare (93,6%) are numai instrucţie primară (Tab. IX). Paralelismul intre gradul de instrucţie al populaţiei şi structura profesionala, in deosebi in cazul locuitorilor cu instrucţie secundară profesională şi superioară, este perfect. Populaţia care trăeşte din exploatarea solului este fie analfabetă, fie a urmat şcoala primară, iar cifra celor cu instrucţie secundară, profesionala şi superioară nu intrece cu mult numărul celor ce trăesc din salariul unor posturi la instituţii publice. (Profesiunile individuale Nr.: 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 102 şi 103 din Tab. III, cifrează 440 persoane, iar totalul celor cu instrucţie de grad secundar şi superior 809 persoane).

III. Câmpia română trebue cercetată amănunţit Aşezările in curs de cristalizare ale şesului dunărean ridică o serie de probleme, cărora trebue să le facă faţă acţiunea Statului român. In cazul Dâmbovnicului, am putut constata ca întâia dintre ele este formarea comunelor şi inlesnirea apariţiei centrelor economice locale. O alta, de o importanţa decisiva, este buna organizare a economiei acestor regiuni cerealiere in curs de suprapopulare şi crearea de posibilitaţi suplimentare de lucru; ca şi reglementarea condiţiilor muncii in dijmă şi a muncii zilerilor. Cu un efort bine dirijat, analfabetismul ar putea fi lichidat. Problemele speciale, cum este cea a apei în Dâmbovnic, se cer şi ele soluţionate radical. Vitalitatea populaţiei şi dispoziţia ei de a se adapta cerinţelor vieţii moderne impun această acţiune şi o inlesnesc.

Prin mănunchiul următor de redactări, dorim, intâiu de toate, să atragem atenţia asupra acestei parţi a ţarii noastre, care s'a bucurat pâna acum de mai puţină grijă din partea cercetătorilor, preocupaţi mai mult de aşezările vechi de sub munţi ale Românimii. Lipsită de cercetări numeroase, Conducerea noastră de Stat, va duce la capăt mult mai greu şi incet opera de definitivă aşezare a Sudului românesc, menit să fie centrul de greutate economic şi poate principalul rezervor de oameni cu iniţiativă a României din veacul acesta.

A. GOLOPENTIA şi *MIHAI POP*

MONITORUL OFICIAL ŞI IMPRIMERIILE STATULUI
IMPRIMERIA CENTRALĂ
BUCUREŞTI
1 9 4 2

C. 52.240.

Preţul lei 80